

Evangelikus Kántorlevél

Szerkeszti: Finta Gergely,
az Evangelikus Hittudományi Egyetem Egyházzene Tanszékén

A debreceni evangelikus gyülekezet kántora

A debreceni evangelikus gyülekezet a többi evangelikus gyülekezettől távol, apró kisebbségként él. De az, hogy Debrecen az ország legnagyobb vidéki városa, igazi egyetemváros, élénk szellemi élettel, nagyvárosi gyülekezetté teszi. Ez igényességet követel, s lehetőségeket, erőforrásokat is jelent nekünk.

Az 1882-ben önállósult gyülekezet kb. 1200 lelket számlál. 1889-ben épült kis templomának 150 fős klasszicista belső tere mintha csak a budapesti Deák téri templom kicsinyített mása lenne. Vasárnaponként mintegy hatvan ember ül a padokban, nagy ünnepeken pedig gyakorlatilag megtelik a templom.

A főbejárat felett emelt fakarzatán a kezdetektől orgona állt. Az 1925-ben épült Rieger-hangszer templomtérbe jól illeszkedő szekrényébe 2007-ben új, mechanikus orgonát építettünk. A kétmanuálos-pedálos, 14 regiszteres hangszer diszpozíciójával, mechanikus traktúrájával, barokk hangolásával a délnémet orgonák hangzásvilágát idézi, így alkalmas a lutheránus orgonairodalom gerincét alkotó német barokk orgonazene hiteles megszólaltatására.

Harminc éve már, hogy e templom orgonistaszolgálatát ellátom. 1980-ban érettségiztem a Református Kollégium Gimnáziumában. Itt olyan tanároktól tanulhattam, mint a Kollégiumi Kántus karnagya, Berkesi Sándor, vagy az akkor kezdő művész-tanár Karasszon Dezső. Érettségi után (főiskolai felvételtelre készülve) másfél éven át zeneszerzést és szolfézst tanultam. Az életem aztán másképp alakult. Családot alapítottam, kenyérkereső munka mellett a zenei pályáról le kellett mondanom. A templomi zenei szolgálat azonban megmaradt a hosszú, kerülőutakat sem nélkülöző életutam során.

Munka mellett az egyházzenei szolgálatot komolyan venni az amatőrséggel vívott állandó szélmalomharcot és folyamatos autodidakta tanulást jelent. Nagyszerű lehetőségként fedeztem fel én is a fóti Kátorképző Intézetet, ahol rendszerezetlen tudásomat egy jól átgondolt tematika szerint lehetett rendszerezni, kiegészíteni, hogy végül megszerezhessem a kántori oklevelet.

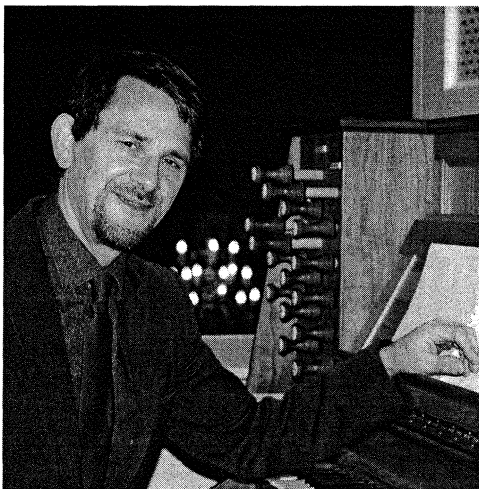
Gyülekezetünkben heti két istentiszteletet tartunk: vasárnap reggel tíz és délután öt órakor. Megbízásos jogviszonyban foglalkoztatott kántorként elsődleges feladatomban ezeken az alkalmakon biztosítani az ünnephez méltó orgonazenét, az énekek orgonakíséretét.

Istentiszteleteinket elsősorban az 1982-es énekeskönyv énekesverses liturgiái szerint tartjuk. Az istentiszteleten elhangzó énekeket a javasolt énekrend és az igehirdetés textusa figyelembevételével magam választom ki. Ez lehetővé teszi, hogy megszólaló énekek mellé oda illő orgonadarabok (lehetőleg korárelőjátékok, de hangnemben, karakterben mindenképpen illeszkedő darabok) szólaljanak meg. Figurális zene, önálló darab az istentisztelet elején és végén, valamint a főének előtt hangzik el. A liturgiában itt a gyülekezet szívesen végighallgat akár nagyobb lélegzetű darabokat is. Be- és kivonulás alatt gyakran a kezdő vagy kivonuló ének dallamára rögtönzök. Az úrvacsoraosztás hagyományosan a bensőségebb hangzásvilágú figurális zene helye volt. Az utóbbi időben vannak törekvések, hogy ezt a gyülekezet éneklése váltsa fel.

Feladatom a keresztelők, esküvők, temetések, egyéb alkalmak zenei szolgálatának ellátása és az orgona karbantartásának ügye is. Mivel a kántori szolgálat nem főállás, a hétköznapi alkalmak (temetések, az egyházi év hétköznapra eső ünnepei) évről évre nehezebben megoldható nehézséget okoznak.

Gyülekezetünk tagjai közt több magasan képzett hivatásos zenész is akad, így az egyéb zenei alkalmak, zenés áhítatok szervezésének feladata megoszlik köztünk, de évtizedek óta minden adventben én magam is tartok egy orgonazenés áhítatot. Néhány fiatal áldozatos közreműködésével éveken át működött énekkar is, a nagyobb ünnepeket és ökumenikus alkalmakat gazdagította évente 3–4 alkalommal. A fiatalok elkerültek a városból, utánpótlás nincs.

Munkám során kezdetektől az a cél vezérelt, hogy az istentiszteleten elhangzó zene ne egyszerűen énekkíséret vagy díszítő elem legyen, hanem szervesen épüljön be a liturgiába, mindenkinek érthetően igei mondanivaló hordozója lehessen. Énekeskönyvünkhöz és az egyházi év alkalmaihoz illeszkedő repertoár kialakítsa az egyik legfontosabb feladat. Ám legalább ilyen fontos az is, hogy hangokba zárt igé utat találhasson mindenkinek, a gyülekezet értse a zenei történéseket is, nyitott szívvel és értő füllel hallhassa és énekelhesse az

évszázados dallamokat. Ünnepi időszakokban többször készítettem ismertető anyagot az istentiszteleten elhangzó darabokról és énekekről, és nyomtatott formában a padokra tettük. Szeretnék készíteni egy olyan honlapot, mely közlése teszi az istentiszteletekkel kapcsolatos zenei információkat, másrészt egy jól megtervezett (így a teljes énekeskönyvet tartalmazó) adatbázisra támaszkodva segíti a kántort az ének- és darabválasztásban, a lelkiesszel való együttműködésben.

Kertész Attila